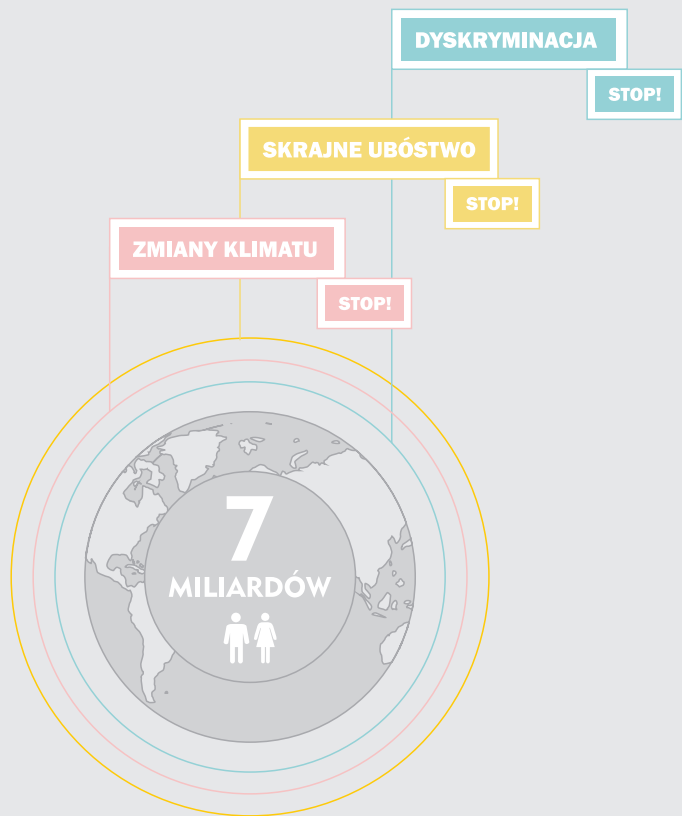

Rozwój? Nie szkodzi.

DOBRE ŻYCIE DLA WSZYSTKICH
według Celów Zrównoważonego Rozwoju

Polska Zielona Sieć

Rozwój? Nie szkodzi.

Każdy z nas chce mieć dobre i szczęśliwe życie. To nasz wspólny mianownik, który jednak przez każdego człowieka może być inaczej rozumiany. Niestety, w zglobalizowanym świecie rozwój jednych może okazać się hamulcem dla drugih. Przyzwyczailiśmy się do wizji świata, w której wszystko jest na wyciągnięcie ręki. Często zapominamy, że życie większości ludzi na świecie wygląda inaczej, nie latają samolotami, nie korzystają z internetu, nie mają oszczędności ani wakacji, nie mogą wziąć nawet małego kredytu. Ogromna liczba ludzi nie ma nawet toalety, problemem jest dostęp do wody i żywności. ONZ sformułował trzy największe wyzwania, z którymi musimy sobie poradzić, aby dobre, szczęśliwe życie było w zasięgu wszystkich ludzi: skrajne ubóstwo, zmiany klimatu i dyskryminacja.

Na świecie jest 7 miliardów ludzi, a szacuje się, że za 35 lat będzie nas 9 miliardów. Ale pojemność środowiska planety ma swoje granice, które już dzisiaj są przekroczone. Dlatego musimy dokonywać mądrych wyborów, szanując marzenia innych ludzi i własnych dzieci, które będą żyć w takim świecie, jaki im zostawimy. Razem możemy sobie pomóc. Naszym wspólnym mianownikiem są Cele Zrównoważonego Rozwoju.

Indeks Lepszego Życia - bo każdy ma własny pogląd na to, co to znaczy dobre życie.

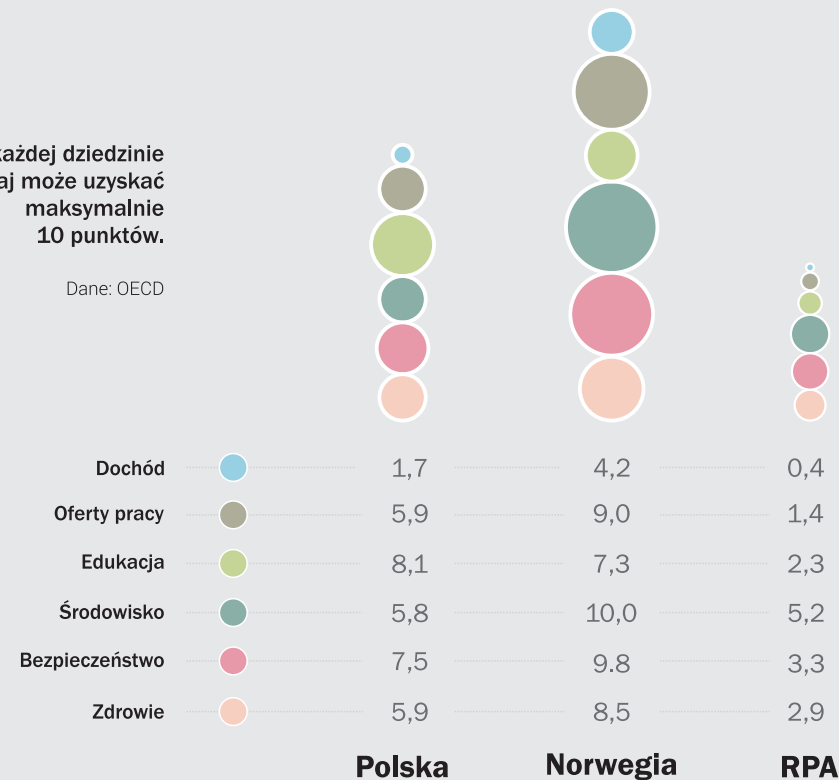
OECD* opracowało Indeks Lepszego Życia. Pozwala on wybrać z 11 obszarów te, które są dla nas najważniejsze w życiu i sprawdzić, w którym kraju żyłoby się nam najlepiej. Zakłada, że każdy ma prawo mieć własną wizję dobrego życia, choć definiuje najważniejsze dziedziny, które sprawiają, że czujemy się szczęśliwi: warunki mieszkaniowe, dochody, praca, życie społeczne, stan środowiska naturalnego, edukacja, aktywność społeczeństwa obywatelskiego, zdrowie, zadowolenie z życia, bezpieczeństwo, równowaga między pracą a życiem prywatnym.

Co ciekawe, większość tych obszarów nie dotyczy wcale spraw materialnych, lecz jakości współżycia z innymi ludźmi. Wpisuje się to w nowe rozumienie rozwoju jako pewnej filozoficznej równowagi między "być" a "mieć".

*OECD - Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju, skupia 35 wysoko rozwiniętych i demokratycznych państw, w tym Polskę, wypracowuje dobre praktyki w dziedzinach gospodarczych i społecznych

W każdej dziedzinie kraj może uzyskać maksymalnie 10 punktów.

Dane: OECD

Cel 1

KONIEC ZE SKRAJNYM UBÓSTWEM

Skrajne ubóstwo to taki stan, w którym człowiek nie może zapewnić sobie warunków niezbędnych do przetrwania. Umownie określa się nim sytuację ludzi, którzy nie wydają na swoje utrzymanie więcej niż 1,25 dolara dziennie. Choć od 1990 roku ilość osób żyjących w skrajnym ubóstwie zmalała o połowę, to wciąż ok. 836 milionów ludzi nie wyszło jeszcze ze spirali biedy. Większość z nich żyje na kontynencie afrykańskim, dlatego to tam powinna skoncentrować się pomoc.

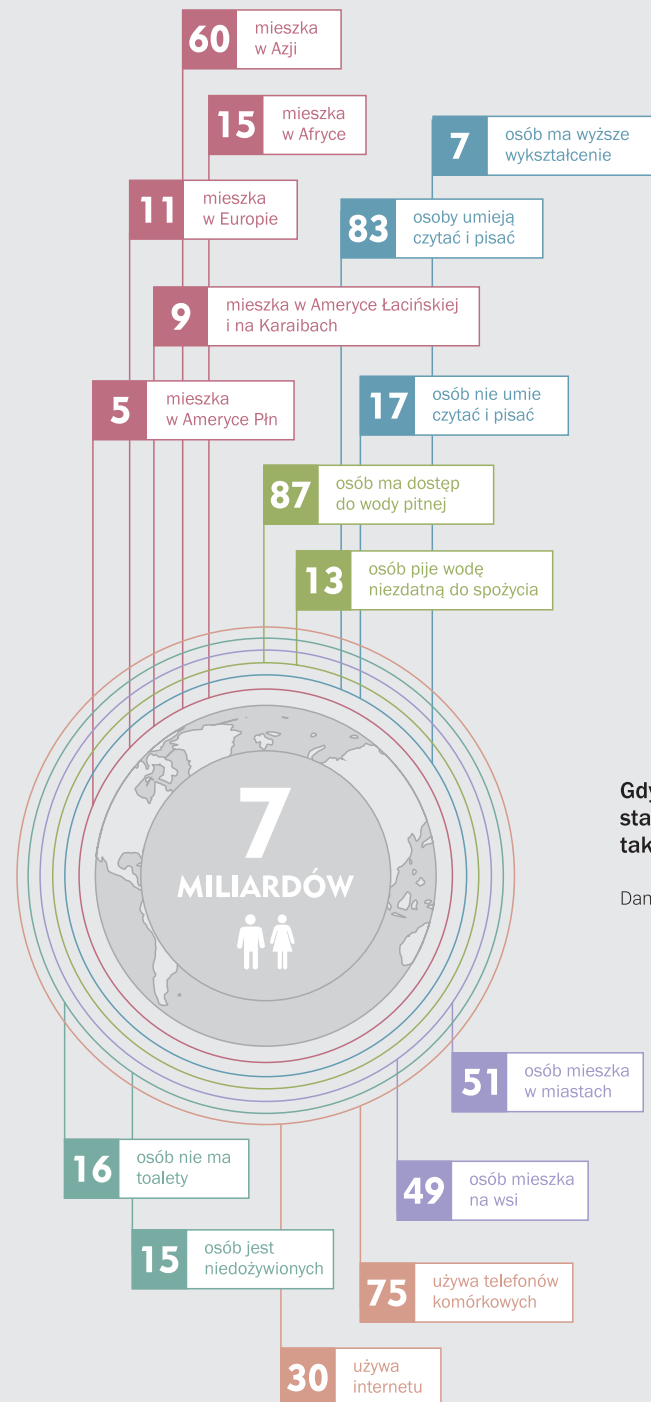
CO TRZEBA ZROBIĆ?

Zapewnić ochronę socjalną dla wszystkich ludzi; równe prawa w dostępie do zasobów ekonomicznych i naturalnych, podstawowych usług, prawa do własności w szczególności ziemi, dziedziczenia, nowych technologii oraz usług finansowych, w tym mikrofinansów.

Pomóc najbardziej potrzebującym przygotować się na takie zagrożenia jak ekstremalne zjawiska klimatyczne oraz wstrząsy gospodarcze, społeczne i środowiskowe, a także katastrofy naturalne, które dla nas są do pokonania, ale dla nich są śmiertelnym zagrożeniem.

Zwiększyć środki na pomoc humanitarną i rozwojową do poziomu 0,7% PKB kraju, który pomaga, a połowę całej światowej pomocy przekierować do najbardziej potrzebujących krajów i stworzyć bardziej elastyczne systemy pomocowe. Najbardziej potrzebujące kraje muszą mądrze zaplanować, jak wykorzystać pomoc i zmobilizować własne środki budżetowe, aby zbudować trwałe systemy opieki społecznej, zdrowotnej i dostępu do edukacji dla swoich mieszkańców.

Koszt osiągnięcia tego celu znany ekonomista Jeffrey Sachs w swojej książce "Koniec z ubóstwem" oszacował na ok. 175 miliardów dolarów. Ile to jest? To mniej niż 1% przychodów najbogatszych państw na świecie. Skrajne ubóstwo jest największym globalnym wyzwaniem, ale do 2030 r. możemy je wyeliminować na całym świecie! Nie zlikwidujemy biedy w ogóle, ale nie będzie już ludzi żyjących poniżej minimum egzystencji. Będzie to możliwe pod warunkiem, że dowiemy się gdzie żyją ludzie dotknięci tym problemem, ilu ich jest i jakie są ich potrzeby. Tymczasem 1/3 dzieci na świecie w wieku do pięciu lat nie posiada aktu urodzenia. Oznacza to, że oficjalnie te dzieci nie istnieją, więc bardzo trudno im pomóc. Inwestycja w system, który pozwoli „policzyć wszystkich” to podstawa, mimo, że wydaje się to szczegółem.

Gdyby 7 miliardów ludzi stało się grupą 100 osób, tak wyglądałby świat.

Dane: 100people.org

Najbiedniejsi muszą być w centrum myślenia o rozwoju!

W nocy 17 maja 2015 r. dziesiątki rodzin mieszkających w Jomvu, nieformalnej osadzie wzdłuż autostrady A109 niedaleko Mombasy w Kenii, obudził dźwięk buldożerów. Rozpaczliwie próbowali ratować niewielki dobytek, ale buldożer niszczył domy i prowizoryczne stragany, które były dla nich często jedynym źródłem zarobku. Wystarczyła jedna noc, aby ponad 100 osób zostało bez dachu nad głową. To przymusowe wysiedlenie, przeprowadzone bez uprzedzenia, było częścią przygotowań do projektu rozbudowy autostrady Mombasa-Mariakani. Projekt ten jest realizowany przez Kenijski Urząd ds. Autostrad a finansowany przez rząd Kenii i międzynarodowe instytucje finansowe stworzone by wspierać rozwój, takie jak np. Europejski Bank Inwestycyjny. Ta instytucja udziela pożyczek z pieniędzy europejskich podatników. Sprawę opisała organizacja Amnesty Kenya, która pomaga mieszkańcom Jomvu walczyć o swoje prawa.

Czy w imię budowy potrzebnej drogi można wyrzucić kogoś z domu bez uprzedzenia i bez sprawiedliwej rekompensaty? Czy tak powinny być wydawane na pomoc w rozwoju nasze podatki? Cele Zrównoważonego Rozwoju dotyczą też takich instytucji jak międzynarodowe banki rozwoju. Muszą one brać pod uwagę wpływ wspieranych inwestycji na lokalnych mieszkańców i umieć wybrać te projekty, które nie będą przyczyniać się do pogłębiania ubóstwa.

Dane: Amnesty Kenya

Cel 2

NIKT NIE POWINIEN GŁODOWAĆ

W świecie, w którym jest dość pożywienia, nikt nie powinien głodować. A jednak podczas gdy w krajach bogatszych tony jedzenia są marnowane każdego miesiąca, wciąż 795 mln ludzi cierpi z powodu głodu, większość z nich w Azji. Co gorsza, 3 mln dzieci umiera każdego roku z powodu niedożywienia. Potrzeba dodatkowych 267 miliardów dolarów rocznie na różne inwestycje, których celem jest likwidacja głodu na świecie do 2030 roku.

Musimy na nowo przemyśleć sposób, w jaki wytwarzamy, konsumujemy i dzielimy się jedzeniem. Na świecie jest wystarczająco dużo pożywienia. Problem głodu wynika z tego, że część ludzi nie ma dostępu do jedzenia. Kilkanaście gigantycznych korporacji ma pełną kontrolę nad produkcją i dystrybucją żywności na świecie. Np. jeśli chodzi o handel nasionami, 9 największych korporacji na świecie kontroluje 75% rynku! Prawdziwe koszty funkcjonowania systemu przenoszone są na nas wszystkich, a w szczególności na drobnych rolników i rybaków w krajach najbiedniejszych, którzy nie tylko nie mogą produkować żywności, lecz paradoksalnie cierpią głód! Ci drobni rolnicy są dosłownie niszczeni przez korporacje kontrolujące cały łańcuch produkcji, które kupują od nich tanio soję, pszenicę i kukurydzę a jednocześnie sprzedają im drogie nasiona, nawozy i pasze.

Przeciwieństwem obecnego systemu jest suwerenność żywnościowa czyli sytuacja, w której ludzie samodzielnie podejmują decyzje o tym, kto i jak produkuje jedzenie na ich potrzeby. Chodzi o to, aby to dostęp do zdrowej żywności, a nie chęć zysku największych korporacji produkujących żywność, był podstawowym celem zdecentralizowanego, kierującego się demokratycznymi zasadami systemu, w którym decyzje podejmowane są przez ludzi, których one dotyczą.

795 mln

ludzi każdego dnia
cierpi z powodu głodu.
To 11 % populacji.

Ludzie zmagający się
z głodem mieszkają
na każdym kontynencie,
lecz w Azji problem głodu
jest największy.

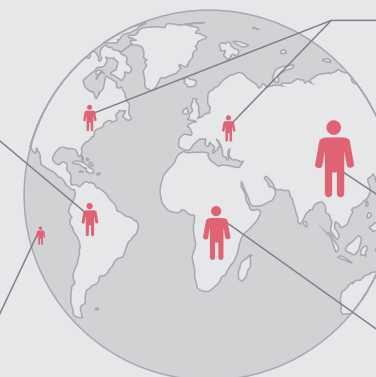
Ameryka Pd. i Śr.
34,3 mln

USA i Europa
14,7 mln

Azja
511,7 mln

Oceania 1,4 mln

Afryka
232,5 mln

Dane: FAO

Rolnictwo jest sektorem, z którego żyje 40% ludzi na świecie. 500 mln małych gospodarstw rolnych zapewnia 80% pożywienia w krajach rozwijających się. Dlatego stworzenie tym drobnym rolnikom sprawiedliwych warunków do produkcji pożywienia może znacząco zmniejszyć ilość osób cierpiących głód.

Gdyby kobiety zajmujące się rolnictwem miały takie same prawa i możliwości, jak mężczyźni, liczba głodujących na świecie mogłaby zmniejszyć się o 150 mln osób.

CO TRZEBA ZROBIĆ?

Wyeliminować niedożywienie i zapewnić wszystkim ludziom dostęp do bezpiecznej, pożywnej żywności w wystarczającej ilości przez cały rok.

Podwoić wydajność rolnictwa i dochody drobnych producentów żywności, w szczególności kobiet, ludności rdzennej, rodzin utrzymujących się z rolnictwa, pasterzy i rybaków.

Utworzyć systemy zrównoważonej produkcji żywności oraz wzmocnić zdolność przystosowania się drobnych rolników do skutków zmian klimatycznych.

Zlikwidować wszystkie formy rolnych subwencji eksportowych i ograniczyć ekstremalną niestabilność cen żywności.

Przemysłowe rolnictwo to nie odpowiedź na problem głodu!

Ukraińska firma PJSC Myronivsky Hliboproduct (MHP) określa się mianem największego producenta mięsa i jednego z największych producentów zboża na Ukrainie. Zarządza arealem blisko 400 000 hektarów w 12 regionach kraju. Przemysłowy model hodowli kurczaków w tej firmie wspiera Europejski Bank Inwestycyjny, który jest bankiem Unii Europejskiej mającym wspierać rozwój za pieniądze europejskich podatników. MHP jest typowym przykładem grupy ponad dwudziestu firm, które kontrolują cały cykl od produkcji zbóż i pasz, przez hodowlę i produkcję mięsa drobiowego do sprzedaży swoich produktów. Mieszkańcy regionu Winnicy martwią się, że agresywna ekspansja firmy pogorszy ich warunki życia i zdrowie. Już teraz mówią o presji wywieranej na nich przez firmę w celu wydzierżawienia ich ziemi, mimo, że nie są tym zainteresowani. Konfrontacje pomiędzy firmą i lokalną społecznością doprowadziły już do kilku przypadków przemocy wobec mieszkańców.

Czy taki model produkcji żywności jest dobry dla mieszkańców Ukrainy? Cele Zrównoważonego Rozwoju dotyczą też takich instytucji jak międzynarodowe banki rozwoju. Powinny one inwestować nasze pieniądze tylko tam, gdzie nie wspiera się szkodliwych systemów produkcji żywności.

Dane: CEE Bankwatch Network

Cel 7

NOWOCZESNA I ZRÓWNOWAŻONA ENERGIA DLA WSZYSTKICH

1,2 miliarda ludzi wciąż nie ma dostępu do energii elektrycznej, przez co nie ma szans na dobrej jakości edukację, ma słabsze szanse na rynku pracy a ich bezpieczeństwo i zdrowie jest bardziej zagrożone. Poza tym, aż 2,7 mld ludzi ogrzewa się i gotuje korzystając z drewna, węgla albo odpadów zwierzęcych. Co z tego, że korzystają z energii, skoro niszczą w ten sposób swoje zdrowie. Zanieczyszczone powietrze, jako wynik takiej produkcji energii, jest nie tylko problemem najbiedniejszych - głównie kobiet, których 4 miliony rocznie umiera w wyniku zatrucia.

Smog pochodzący ze spalania węgla i śmieci w piecach jest też problemem krajów rozwiniętych, np. Polski. Według Światowej Organizacji Zdrowia, Żywiec jest miastem z najbardziej zanieczyszczonym powietrzem w całej Europie, a w pierwszej dziesiątce jest jeszcze sześć innych polskich miast! Potrzebujemy nowoczesnej i zrównoważonej energii.

Między innymi dlatego energia odnawialna jest przyszłością energetyki. W 2011 roku 20% energii wytwarzanej na świecie pochodziło ze źródeł odnawialnych, ale to wciąż za mało. Oprócz inwestycji w odnawialne źródła energii, możemy też ograniczyć jej zużycie i to bez żadnej szkody dla naszego komfortu życia! Wystarczy uszczelnić sieci dystrybucyjne i mądrze zarządzać naszym użytkowaniem energii, np. poprzez termomodernizację naszych domów.

Dlatego ważny jest nie tylko dostęp do energii, ale także to, z czego ją produkujemy i jak z niej korzystamy. Przejście na bardziej zrównoważony, bezpieczny model produkcji energii to najlepsza inwestycja w przyszłość nas i naszych dzieci. Jest to wyzwanie w takim samym stopniu dla rządów, firm, jak i zwykłych obywateli, którzy mogą zmieniać nie tylko swoje nawyki, ale też system poprzez udział w wyborach.

CO TRZEBA ZROBIĆ?

Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do nowoczesnych usług energetycznych, na które będzie ich stać.

Znacząco zwiększyć udział odnawialnych ale zrównoważonych źródeł energii w globalnym miksie energetycznym i wspierać badania nad innowacjami w tym zakresie.

Sprawić, że będziemy używać energii dwa razy bardziej efektywnie.

17

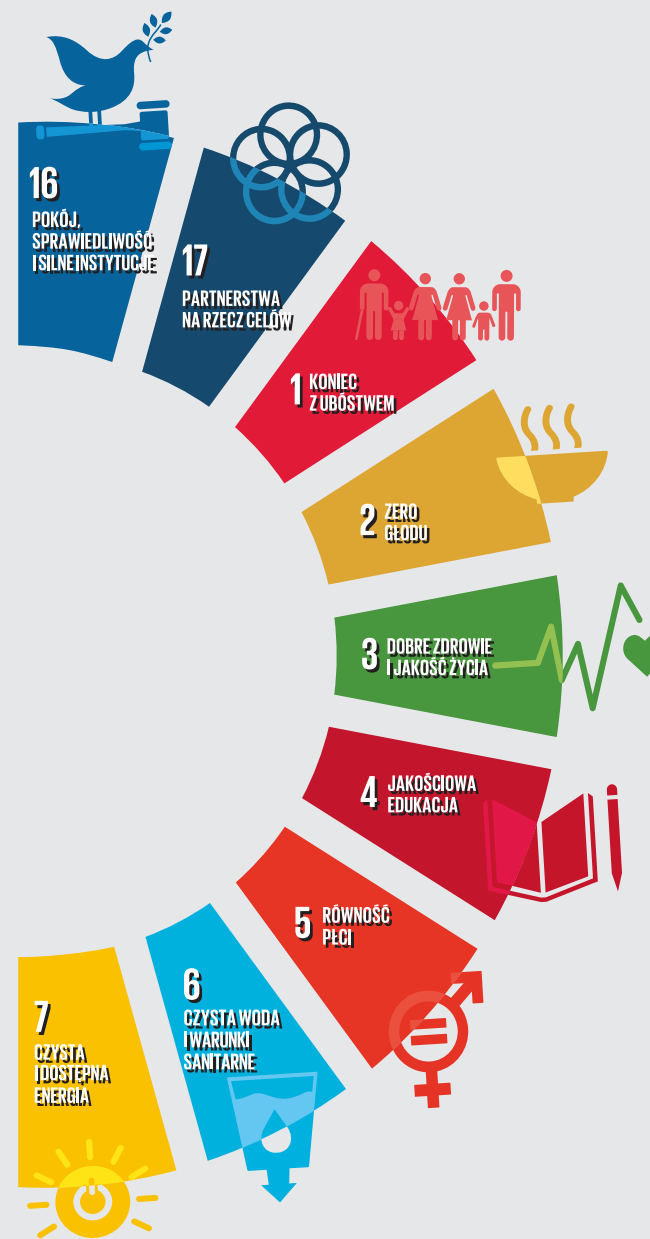
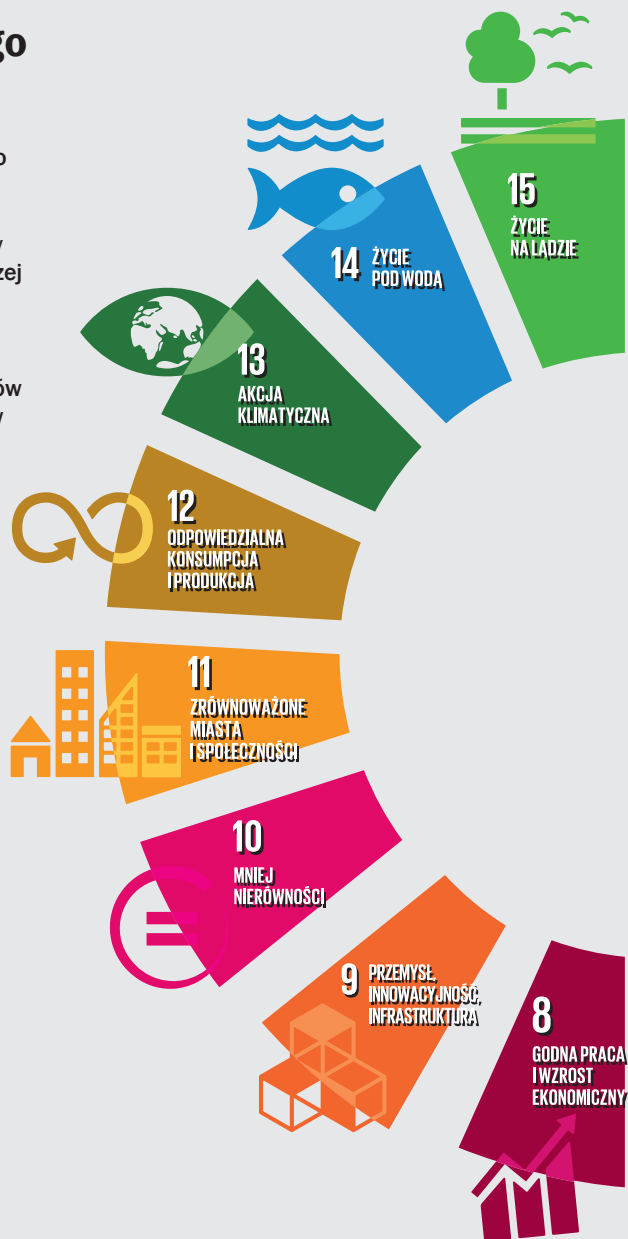
Celów Zrównoważonego Rozwoju

promuje nowy model dobrego życia - sprawiedliwy, dający wszystkim równe szanse na szczęście ale też wymagający od wszystkich wiedzy i większej odpowiedzialności.

Cele te zostały przyjęte w 2015 roku przez przywódców wszystkich państw, członków ONZ, w tym Polskę.

Każdy kraj ma opracować swój sposób na realizację celów.

W tej broszurze przedstawiamy 6 wybranych Celów Zrównoważonego Rozwoju.

Jak smog niszczy nasze zdrowie?

Problemy z pamięcią i koncentracją, alzheimer, udar mózgu, wyższy poziom niepokoju, stany depresyjne, zmiany anatomiczne w mózgu

Infekcje dróg oddechowych, rak płuc, astma, przewlekła obturacyjna choroba płuc (POChP)

Dane: WHO

Energia nie może być dla wybranych!

Dla 84% mieszkańców Demokratycznej Republiki Kongo (DRK) pozbawionych dostępu do energii elektrycznej, informacja o rządowych planach budowy największej na świecie elektrowni wodnej Inga 3, mogłaby być dobrą wiadomością. DRK jest 4 najbiedniejszym krajem świata, od kilku dekad ogarniętym wojną domową, więc zapowiedź tak spektakularnej inwestycji, która mogłaby zapewnić prąd nawet dla połowy Afryki, wydaje się być ogromną szansą dla Kongijczyków. Niestety, aby zbudować tę tamę, trzeba będzie wysiedlić ok. 35 000 osób utrzymujących się z rolnictwa i rybactwa w Dolinie Bundi na rzece Kongo. Dla rolników i rybaków przymusowe przenosiny oznaczają utratę ziemi i możliwości samodzielnego utrzymania się. Co więcej, większość wyprodukowanej energii zostanie zużyte 4000 km dalej w RPA, pozostała ilość zasilać będzie kongijskie kopalnie, szerokim łukiem omijając zwykłych mieszkańców. Czy projekt budowy tamy Inga 3 zapewni Kongijczykom dostęp do stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie? Wątpliwe. Czy można więc "poświęcić" zwykłych ludzi dla tego politycznego przedsięwzięcia, które przyniesie korzyści nielicznym?

Wiele banków rozwoju chce być częścią tego spektakularnego przedsięwzięcia, m.in. Europejski Bank Inwestycyjny, bank Unii Europejskiej mający wspierać rozwój za pieniądze europejskich podatników. Czy chcemy aby nasze podatki wspierały ten projekt? Bank Światowy już się z niego wycofał.

Dane: International Rivers

1,2 mld

ludzi nie ma dostępu do elektryczności. To 17 % populacji.

95%

z tych osób mieszka w Afryce Subsaharyjskiej i Azji

Dane: ONZ

Cel 12

12 ODPOWIEDZIALNA
KONSUMPCJA
I PRODUKCJA

PRAWDZIWE KOSZTY NASZYCH ZAKUPÓW

Codziennie kupujemy jedzenie, ubrania, kosmetyki, środki czystości, wodę, energię, benzynę, usługi. Już 3-latki są konsumentami i będą nimi do końca swojego życia! Mamy więc w ręku najpotężniejsze narzędzie wpływu na rzeczywistość: nasze pieniądze.

Możemy nimi wspierać firmy z zasadami, możemy też bojkotować te, które w pogoni za zyskiem niszczą środowisko przenosząc brudną produkcję tam, gdzie nikt jej nie skontroluje i łamią prawa pracownicze. Nie potrzebujemy do tego pomocy polityków, biznesu ani nawet innych ludzi! Wystarczy niektórych rzeczy nie kupować. Nasza władza jest tym większa, że konsumpcja w przeliczeniu na osobę wynosi o 72% więcej niż w przypadku konsumentów z biedniejszych krajów.

Niestety okazuje się, że choć odpowiedzialne zakupy wydają się być banalnie proste, firmy bez wspomnianych zasad mają się całkiem dobrze. Czy to znaczy, że chcemy niszczyć środowisko i powodować cierpienie innych ludzi? Na pewno nie. Znaczy to jedynie, że nie wiemy o tym, że robimy coś złego. Za mało uwagi przykładamy do naszych wyborów konsumenckich. Np. marnując jedzenie nie tylko odbieramy je innym, ale też doprowadzamy do marnowania ogromnych ilości wody, wylesiania, przeławiania oceanów i degradacji ziemi.

Nadkonsumpcja i produkcja śmieci to również niepotrzebne zużycie energii i wody. Decydując się na zakup konkretnych towarów lub usług, powinniśmy dowiedzieć się z czego powstały, kto i w jakich warunkach je wyprodukował i czy są bezpieczne dla środowiska i innych ludzi.

Ciesząc się niskimi cenami ubrań, żywności czy sprzętu elektronicznego, pamiętajmy, że i tak musimy ponieść ich prawdziwy koszt. Koszt ten nie musi być wyrażony w pieniądzu – może to być np. zniszczone środowisko, w którym źle nam się będzie żyć. Często to inni ludzie płacą wysoką cenę za nasze tanie zakupy.

Wybory konsumenckie w krajach rozwiniętych nie muszą kierować się tylko ceną, ani tylko jakością. Możemy zwracać uwagę też na to, czy były stosowane zrównoważone standardy przy produkcji lub na to, jak opakowane są rzeczy, które kupujemy i jak długo będą nam służyć. Możemy też ograniczać ilość plastiku w naszym życiu, bo plastik jest największym zanieczyszczeniem oceanów i zagrożeniem dla życia w oceanach. Po Oceanie Spokojnym pływa plama mikroskopijnych, ale również większych, plastikowych śmieci mająca wymiary od 700 tys. km² (to 2 razy więcej niż powierzchnia Polski) do nawet 15 mln km². Musimy ograniczać ilość plastiku w naszym życiu, bo niewinnie wyglądające plastikowe jednorazówki, butelki czy styropianowe kubki są zagrożeniem dla życia w oceanach. Wystarczy pamiętać o wielorazowej torbie materiałowej, nie używać plastikowych słomek do napojów i stosować recykling.

Jeśli, zgodnie z szacunkami, populacja świata do 2050 roku wzrośnie do 9,6 miliarda, to do prowadzenia dotychczasowego stylu życia będziemy potrzebować zasobów 3 planet i nie pomoże nam w tym żaden nowy kontynent ze śmieci!

95-115 kg

jedzenia na osobę
marnuje się rocznie
w Europie i Ameryce Płn.

6-11 kg

jedzenia na osobę
marnuje się rocznie
w Afryce i Azji Płd.

1,4 mld

hektarów na całym
świecie używanych jest
do produkcji żywności,
która jest potem
marnowana.
To obszar większy
od powierzchni Chin!

Cel 13

RAZEM MUSIMY DZIAŁAĆ DLA KLIMATU

Klimat jest częścią planety i jedną z niewielu rzeczy, która wpływa na życie wszystkich jej mieszkańców. Nie uznaje granic państw, nie ma problemu z ich przekraczaniem. Mimo, że tego nie widzimy na co dzień, to nasz ziemski klimat sprawia, że pory roku są przewidywalne, w Polsce zawsze w maju można już posadzić zioła na balkonie, a w Kenii w ciągu roku dwa razy zebrać plony. Pogoda za to jest bardziej lokalna, trochę kapryśna ale za to nasza. I zawsze za oknem.

Niestety od kilku dekad zawzięliśmy się na nasz ziemski klimat i spalając węgiel, ropę i gaz, wprowadzamy do atmosfery tyle dwutlenku węgla i innych gazów cieplarnianych, że klimat wariuje. Przystaje być przewidywalny, doprowadza pogodę do szaleństwa, zaskakuje nas anomaliami i niszczy nasze dobre, spokojne życie. Globalny poziom emisji gazów cieplarnianych jest najwyższy w historii i nie spada, a skutki spowodowanej przez to zmiany klimatu dotyczą wszystkich ludzi na świecie, choć najbardziej są w najgorszej sytuacji. Nie mają oszczędności na wypadek nieprzewidzianych katastrof naturalnych, nie mogą szybko zaadaptować się do zmieniających się warunków. A klimat naprawdę szaleje. Rok 2015 był najgorętszy w historii pomiarów, a planeta dalej jest przez nas pieczona. Pod koniec tego stulecia świat może być bardzo nieprzyjaznym miejscem do życia, a przecież będą na nim żyły nasze dzieci i wnuki!

Jest jednak rozwiązanie. Dostępne są technologie pozwalające produkować energię z innych źródeł niż węgiel, ropa czy gaz. To elektrownie słoneczne, wiatrowe i wodne, które z roku na rok są coraz tańsze. Pod koniec 2015 roku 196 krajów na konferencji klimatycznej ONZ przyjęło Porozumienie Paryskie, zobowiązując się sięgnąć po te technologie i ratować komfort życia nas i kolejnych pokoleń. To ambitne porozumienie to nie tylko gest dobrej woli, zawiera również wiążące konkrety.

CO TRZEBA ZROBIĆ?

Przygotować się do katastrof będących następstwem zmian klimatu, tak aby nie były one tak dotkliwe, szczególnie dla najbardziej nieszczęśliwych. ONZ stworzył w tym celu Zielony Fundusz Klimatyczny, który musi zacząć działać.

Zahamować zmiany klimatu, czyli po prostu mieć i realizować plan, który kiedyś doprowadzi nas do całkowitej rezygnacji ze spalania węgla, ropy i gazu. Technologicznie jest to możliwe i bardzo potrzebne do dobrego życia nas i naszych dzieci.

Południowy Korytarz Gazowy - ta decyzja, której będziemy żałować

Każdy z nas podejmuje czasem decyzje, które zmieniają całe życie. Niektóre decyzje mające ogromny wpływ na nasze życie podejmują za nas politycy, ale my rzadko o tym myślimy, szczególnie jeśli chodzi o wielkie inwestycje infrastrukturalne. Kto na przykład zainteresowany jest jakimś gazociągiem łączącym Europę ze złożami gazu na Morzu Kaspijskim, który ma być wybudowany w najbliższych latach za miliardy euro z publicznych pieniędzy banków rozwoju, takich jak Europejski Bank Inwestycyjny czy Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju. Niestety flagowa inwestycja europejska - Południowy Korytarz Gazowy, najdroższy gazociąg w historii, który powiąże nas interesami z najgorszym europejskim reżimem w Azerbejdżanie, jeśli zostanie zbudowany, będzie tą decyzją, której będziemy żałować. Europa wyda miliardy na infrastrukturę do importu gazu. Nie da się wykorzystać gazociągu do innych celów, a to oznacza, że kiedy już wydamy fortunę na jego budowanie, będziemy musieli importować gaz tak długo, jak tylko się da, kosztem innych źródeł energii. Spalą na panewce ambitne plany rewolucji energetycznej. A przecież tą samą fortunę moglibyśmy wydać na potrzebne inwestycje w odnawialne źródła energii po to, aby nasze życie z powodu zmian klimatu nie zamieniło się w koszmar. Jednak żaden europejski kraj dotychczas nie zaproponował takiego rozwiązania. Pozwolimy politykom podjąć za nas złą decyzję?

Dane: CEE Bankwatch Network

360 mld \$

koszty, jakie poniesiemy jeżeli w ciągu najbliższych 15 lat nie zainwestujemy 6 mln \$ w ochronę przed następstwami zmian klimatu

3 rzeczy, które możesz zmienić od zaraz aby być przyjaznym dla klimatu:

1

Obniż temperaturę kaloryferów o 1° - zmniejszysz zużycie energii o 10%.

2

Zamień kąpiel w wannie na prysznic - zużyjesz o połowę mniej wody (i energii na jej ogrzewanie).

3

Pierz w 40° - zmieniając temperaturę prania z 60° na 40° zużyjesz o 1/3 mniej energii.

Dane: ziemianarozdrozu.pl

Cel 17

17 PARTNERSTWA
NA RZECZ CEŁÓW

WYRÓWNYWANIE SZANS NA ROZWÓJ TO GRA ZESPOŁOWA

Cele Zrównoważonego Rozwoju są w zasięgu ręki, ale to gra zespołowa. Musimy je przede wszystkim poznać a potem wspierać się w ich realizacji. Dobre życie to życie wśród szczęśliwych ludzi. Każdy na to zasługuje, i zaczynamy zmierzać w dobrym kierunku.

Coraz więcej ludzi może wyrażać swoje poglądy publicznie a dzięki postępowi technologicznemu zwiększył się znacznie dostęp do informacji. Te podstawowe prawa - do wolności słowa i informacji, są kluczowe dla rozwoju, który wcale nie musi być rozumiany jedynie jako fizyczne bogacenie się. Rozwój technologii, internetu i mediów społecznościowych sprawił, że coraz więcej ludzi ma wpływ na polityczne decyzje podejmowane w ich krajach. W Brazylii, Egipcie, Indiach, Turcji i wielu innych miejscach, w ostatnich latach miały miejsce bezprecedensowe protesty, w których brały udział miliony ludzi.

W 1980 roku tylko w jednym mieście, Porto Alegre w Brazylii, realizowany był budżet obywatelski. Obecnie mieszkańcy 1500 miast na świecie mają BEZPOŚREDNI wpływ na to jak wydawane są pieniądze w ich mieście. Trzy czwarte ludzi na świecie może korzystać z prawa dostępu do informacji publicznej, tzn. może zapytać instytucje państwa o to jak wydają publiczne pieniądze czy jak podejmują różne decyzje.

Od 1951 roku liczba organizacji pozarządowych na świecie zwiększyła się 50-krotnie, a to właśnie one pracują dla nas, monitorują polityków, korporacje i zraszają ekspertów, z wiedzy których korzysta też ONZ. Działają na rzecz praw człowieka, środowiska, zdrowia, praw pracowniczych i wszystkich dziedzin życia ważnych dla swoich członków i sympatyków. Niestety w wielu krajach ich działalność jest ograniczana, a ich przedstawiciele są w niebezpieczeństwie. Według raportu organizacji Global Witness, w 2015 roku zostało zabitych 185 działaczy ekologicznych walczących w obronie praw społeczności lokalnych z wielkimi korporacjami. To straszny rekord.

CO JESZCZE TRZEBA ZROBIĆ?

Wszystkie kraje muszą mądrze zarządzać swoim rozwojem i pomagać tym państwom, które same nie są w stanie wyjść ze spirali ubóstwa np. przez niespłacalne długi zaciągnięte dekady temu. Kraje bogatsze muszą wywiązać się z obietnic przekazania oficjalnej pomocy rozwojowej (ODA) w wysokości 0,7% swojego PKB.

Wszyscy muszą mieć równy dostęp do nauki, technologii i innowacji. Powinno się w szczególności sposób promować transfer technologii przyjaznych środowisku do krajów najbiedniejszych.

Musi powstać system monitorowania postępów w realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju, który będzie dopełniał ekonomiczne i społeczne wskaźniki rozwoju oraz budował potencjał statystyczny najbiedniejszych państw, w których dziś często brakuje danych.

System światowego handlu musi przestać dyskryminować słabsze kraje i stać się sprawiedliwym i otwartym narzędziem wymiany dóbr i usług pomiędzy równymi sobie partnerami. Powinno się wesprzeć szczególnie eksport z krajów najbiedniejszych, aby również mogły się rozwijać.

Wszystkie kraje muszą zarządzać swoim rozwojem demokratycznie włączając w procesy decyzyjne organizacje społeczeństwa obywatelskiego. Organizacje społeczne skupiają zwykłych obywateli interesujących się tym, co się wokół nich dzieje. Kto jeśli nie oni, mogą powiedzieć, co to jest dobre i szczęśliwe życie?

160 mld \$

Najbiedniejsze kraje tracą
z powodu rajów podatkowych

131,6 mld \$

wniosła pomoc rozwojowa
w 2015 roku

Dane: ActionAid

NIEsprawiedliwość podatkowa jest jedną z najważniejszych i najgłośniejszych dziś sprzeczności we współpracy na rzecz rozwoju. Po co zwiększać pomoc rozwojową, gdy w tym samym czasie międzynarodowe korporacje legalnie (!) unikają płacenia podatków przede wszystkim w krajach ubogich. Z powodu unikania opodatkowania, kraje najbiedniejsze tracą nawet 160 miliardów dolarów rocznie.

Po co nam silne organizacje pozarządowe?

Polska Zielona Sieć znana jest głównie z kampanii społecznych promujących poszczególne Cele Zrównoważonego Rozwoju, np. Więcej niż energia czy Akcja dla Globalnego Południa. Jednak dużą część naszej działalności stanowi uczestniczenie w procesach konsultacji dokumentów ważnych dla standardów życia i stanu środowiska w Polsce. W tej pracy priorytetem jest dla nas dobro publiczne i zasada zrównoważonego rozwoju. Nie ulegamy naciskom i udostępniamy informacje o tym, skąd bierzemy pieniądze i jak je wydajemy. Zbieramy dane, słuchamy opinii naszych członków i składamy uwagi do projektów ustaw, do strategii tworzonych przez rząd czy programów wydawania środ-

ków unijnych. Robimy to, na co zwykle żaden człowiek nie ma czasu, a przecież dobre polityki, strategie czy programy wpływają na nasz komfort życia.

www.zielonasiec.pl

Jesteśmy częścią europejskiej sieci organizacji CEE Bankwatch Network. Wspólnie patrzymy między innymi na to, jak wydawane są pieniądze podatników przez tzw. banki rozwoju. Uczestniczymy w tworzeniu polityk tych banków reprezentując tych, którzy cierpią z powodu niesprawiedliwej działalności tych instytucji na całym świecie. Współpracujemy ze społecznościami w wielu krajach, m.in. w Albanii, Mongolii, Gruzji, Kenii, Senegal, na Ukrainie, w Bułgarii i Namibii. Pomagamy im zabrać głos w sprawie dla nich najważniejszej - w sprawie ich dobrego i szczęśliwego życia. Każdy może tego czasem potrzebować, dlatego warto wspierać organizacje pozarządowe

www.bankwatch.org

Czy to dotyczy również mnie?

Przyzwyczajaliśmy się dzielić świat, by go zrozumieć. Kiedyś mówiliśmy o krajach tzw. Trzeciego Świata, potem o krajach rozwiniętych i rozwijających się, a ostatnio o Globalnej Północy i Globalnym Południu. Dzisiaj dzielenie świata na ten, który ma problemy i ten, który ich nie ma, jest bez sensu. Bo problemy są globalne. Świat działa jak naczynia połączone, bogaci zależą od biednych, biedni od bogatych i co najważniejsze, nawet najbogatsi wciąż chcą się rozwijać a największe globalne problemy również wpływają na ich życie. 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju powstało właśnie dla tego systemu naczyń połączonych. To drogowskaz pokazujący, co wspólnie musimy zrobić, aby dobre, szczęśliwe życie było w zasięgu wszystkich ludzi.

Opracowanie: Ola Antonowicz-Cyglicka, Milena Antonowicz

Dziękujemy za pomoc Łukaszowi Muzykiewiczowi

Projekt graficzny i skład: Filip Bylak

Wydawca: Polska Zielona Sieć

Od 20 lat promujemy zrównoważony rozwój pracując z organizacjami pozarządowymi w Polsce, Europie i Afryce.

Chcesz nas wesprzeć 1% podatku?

Nasz numer KRS to 0000136497.

www.globalnepoludnie.pl

www.facebook.pl/globalnepoludnie

ISBN 978-83-62403-13-4

Publikacja jest częścią projektu "Rozwój? Nie szkodzi." współfinansowanego w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP i kampanii „Sprawdzamy inwestycje dla rozwoju” współfinansowanej ze środków Unii Europejskiej. Wyraża ona wyłącznie poglądy autora i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP ani Unii Europejskiej.

Broszura jest dostępna na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Aleksandry Antonowicz-Cyglickiej, Mileny Antonowicz, Filipa Bylaka i Polskiej Zielonej Sieci. Twór powstał w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej realizowanej za pośrednictwem MSZ RP w roku 2016. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiadaczach praw oraz o programie polskiej współpracy rozwojowej.

SPRAWDZAMY
INWESTYCJE
DLA
ROZWOJU

